

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу Родченко Світлани Сергіївни на тему «Вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційних банків», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності

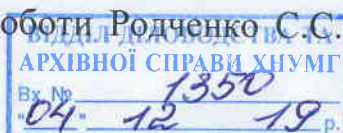
1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Найсерйозніша за всю історію незалежності України політико-економічна криза 2014-2015 рр., анексія Криму та початок військового конфлікту на Сході негативно вплинули на усі сфери суспільного життя, але їх домінантою стала фінансово-економічна сфера, важлива роль в якій належить банківському сектору. Нинішні загрози в банківській діяльності характеризуються своєю різноманітністю, мають комплексний характер і діють у сукупності. Разом із тим результати їхньої реалізації, як правило, виявляються в економічних наслідках діяльності комерційних банків – зниження прибутковості, ліквідності, капіталізації, конкурентоспроможності тощо. За таких умов актуалізується завдання формування ефективної стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків на засадах вартісно-орієнтованого підходу.

Проблематика забезпечення фінансової безпеки банків вже тривалий час є предметом досліджень багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених. Проте завдання розробки теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій стосовно формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків наразі залишається не розв'язаним. Зважаючи на це, тему дисертаційної роботи Родченко Світлани Сергіївни необхідно визнати актуальною, такою, що має важливе значення для практики забезпечення безпеки комерційних банків та банківської системи в цілому.

2. Зв'язок дослідження з державними чи галузевими науковими програмами, планами, темами, пріоритетними напрямками розвитку науки й техніки

Виконання дисертаційної роботи Родченко С.С. тісно пов'язане з науково-

дослідними роботами, що проводились за участі автора в Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова у відповідності до планів науково-дослідних робіт. Дисертація Родченко С.С. виконана в межах державної бюджетної тематики:

1) • «Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання України в умовах глобалізації: теорія, методологія, практика» (Етап 2, 2012 р., номер державної реєстрації 0112U003092) - проаналізовано інформаційні технології, які забезпечують конкурентоспроможність банківської установи в умовах глобалізації;

2) «Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання України в умовах глобалізації: теорія, методологія, практика» (Етап 3 2018 р., номер державної реєстрації 0116U005339) - проаналізовано інформаційно-аналітичне забезпечення системи безпеки комерційних банків за вартісно-орієнтованим підходом.

3. Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені:

- професійним вирішенням автором низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження що полягає у розробці теоретико-методичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків за вартісно-орієнтованим підходом та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його;
- використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних (список використаної літератури дорівнює 216 одиницям);
- відповідності предметної спрямованості дисертаційного дослідження паспорту

наукової спеціальності 21.04.02 – Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності;

- достатньою географією та великою кількістю напрямів в апробації отриманих результатів на науково-практичних конференціях, у тому числі й міжнародних.

4. Наукова новизна отриманих результатів та їх достовірність

Наукова новизна отриманих в дисертаційній роботі результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень щодо формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків. Детальний аналіз матеріалу за розділами дозволив виокремити основні наукові результати проведеного дослідження:

удосконалено:

організаційно-економічні положення вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків на підставі дослідження й систематизації наявних підходів, що, на відміну від існуючих, базуються на оцінюванні інтегрального рівня фінансової безпеки комерційних банків з урахуванням вартісно-грошової компоненти, що дозволяє визначити рівень фінансової безпеки банків за п'ятьма рівнями (оптимальний, достатній, задовільний, низький, критичний) та відповідно до кожного рівня фінансової безпеки встановити зони безпеки банку, що дає можливість забезпечити розробку відповідних їм стратегій вартісно-орієнтованого управління (с. 55-57, 71-75, 171);

методичний підхід до оцінювання рівня фінансової безпеки комерційних банків, що ґрунтується на положеннях вартісно-орієнтованого управління із використанням системи показників, що інтегруються за п'ятьма функціональними компонентами, а саме: капітало-ресурсної, кредитно-інвестиційної, фінансово-результативної, валютної та вартісно-грошової безпеки, що, на відміну від існуючих, дозволяє кількісно оцінити вплив кожної групи показників на рівень фінансової безпеки комерційних банків, визначити її інтегральний рівень та здійснити оперативну, тактичну й стратегічну оцінку за рівнями фінансової безпеки із застосуванням відповідних стратегій вартісно-орієнтованого управління (с. 149-159);

аналітико-прикладне забезпечення щодо попередження та нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці комерційних банків шляхом застосування експертного опитування за рівнями управління комерційних банків із використанням сформованого переліку внутрішніх і зовнішніх загроз, що дозволяє оцінити рівень значущості загроз комерційних банків в умовах макроекономічної нестабільності та розробити стратегічні заходи щодо мінімізації негативного впливу загроз фінансовій безпеці комерційних банків (с. 121-133);

інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки комерційних банків на засадах вартісно-орієнтованого управління, що, на відміну від існуючих, визначається як комплексна система формування, збору, систематизації, аналітичної обробки та передачі обґрунтованої та достовірної інформації із використанням вартісно-орієнтованої звітності, що дозволяє здійснити оцінку рівня фінансової безпеки комерційних банків (с. 149) та сформуванню підґрунтя для реалізації вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків (с. 141-149);

трактування сутності та визначення предметної площини поняття «вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційних банків» на основі дослідження й систематизації наявних підходів, яка визначається як модель узагальнення дій щодо максимізації ринкової вартості комерційного банку за умови забезпечення ефективного використання вкладеного інвесторами капіталу, фінансової стійкості, збереження та примноження активів із попередженням можливих ризиків та захистом від існуючих внутрішніх і зовнішніх загроз з метою досягнення основних цілей діяльності (с. 40-41, 50-54);

розвинуто:

науково-практичні засади оцінювання вартісно-орієнтованих стратегічних рішень щодо забезпечення фінансової безпеки комерційних банків шляхом застосування методу GAP-аналізу для виявлення тих компонент інтегрального показника фінансової безпеки, на покращення яких має бути спрямована обрана вартісно-орієнтована стратегія за рівнем визначеного стратегічного розриву та теорії ігор для обґрунтування вартісно-орієнтованої стратегії подолання виявлених стратегічних розривів (с. 168-184).

5. Теоретичне та практичне значення роботи, використання результатів дослідження

Теоретична значущість роботи полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні положень щодо розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків за вартісно-орієнтованим підходом.

Практична значущість одержаних результатів полягає у використанні науково-методичних положень та практичних рекомендацій автора у практичній діяльності комерційних банків з метою ефективного формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки, а також у навчальному процесі.

Аналітико-прикладне забезпечення щодо попередження та нейтралізації внутрішніх та зовнішніх загроз фінансовій безпеці комерційних банків використовується в роботі ТОВ «ГК «Бар'єр. Безпека бізнесу» (довідка № 003/1/2-19 від 21.05.19).

Наукові рекомендації, висновки, пропозиції, отримані в дисертації, були враховані і використані філіями банків: Харківське обласне управління АТ «Ощадбанк» (довідка № 392-06-19 від 06.06.19); АТ «Укресімбанк» (довідка № 119/18 від 18.06.19).

Теоретичні та практичні результати дослідження застосовуються в навчальному процесі кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова під час викладання таких дисциплін, як «Фінанси суб'єктів господарювання», «Облік у банках», «Фінанси», «Звітність підприємств» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»; «Фінанси, гроші та кредит» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»; «Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки», «Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства», «Стратегічний та інноваційний менеджмент у сфері фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою»; у курсовому та дипломному проектуванні студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою» (довідка від 08.07.2019).

6. Публікації основних результатів дослідження та відповідність дисертації чинним вимогам

Тема дисертації та її зміст відповідає паспорту спеціальності 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

Структура дисертації логічно побудована і сприяє розкриттю теми дослідження, виконанню поставлених завдань. Автореферат достатньо повно та ідентично відображає зміст дисертації, її основні положення і висновки. У авторефераті в повній мірі розкрито основні результати, отримані в процесі дослідження, ступінь новизни наукових розробок, висновки і пропозиції дослідження.

Результати дисертаційної роботи достатньо повно і аргументовано розкриті в опублікованих працях. Основні ідеї, методичні положення і результати дисертації опубліковано у 24 наукових працях, серед яких 2 – у колективних монографіях, 1 – у міжнародному виданні, 4 – у спеціалізованих фахових виданнях, 17 – в інших виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 8,1 д.а., з яких особисто автору належить 6,75 д.а.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук і надають авторові право публічного захисту дисертації.

7. Дискусійні положення та зауваження до роботи

Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні. Проте, оскільки деякі його положення є дискусійними, що пов'язано з означенням дисертантом власної позиції окремих досліджуваних проблем, варто зробити певні уточнення, зауваження та рекомендації з метою подальшого удосконалення обумовленої проблематики.

По-перше, підтверджуючи теоретико-методичну значимість запропонованої автором системи забезпечення фінансової безпеки комерційних банків за вартісно-орієнтованим підходом, вважаємо дискусійним моментом включення до її складу як окремих суб'єктів і банківської системи, і Національного банку України,

оскільки останній (НБУ) входить до складу банківської системи.

По-друге, доводячи вплив ключових факторів вартості на ринкову вартість банківського бізнесу у розрахунку на 1 грн. балансового капіталу банку автору, на наш погляд, доцільно було охопити більший період часу. Це надало б можливість виявити тенденції і побудувати відповідні прогностичні моделі, використання яких підвищить рівень обґрунтованості стратегічних рішень щодо забезпечення фінансової безпеки комерційних банків.

По-третє, при обґрунтуванні методичного підходу до інтегральної оцінки рівня фінансової безпеки комерційних банків на засадах вартісно-орієнтованого управління із використанням системи показників, що інтегруються за п'ятьма функціональними компонентами, а саме: капітало-ресурсної, кредитно-інвестиційної, фінансово-результативної, валютної та вартісно-грошової безпеки (с. 150), слід було б більш детально розкрити зміст етапу експертного оцінювання вагомості кожної групи показників у інтегральному показнику безпеки.

По-четверте, недостатньо обґрунтованою є запропонована автором шкала оцінювання рівня фінансової безпеки банку (с. 171): критичний – менше 20 балів, низький – від 20 до 39 балів, задовільний – від 40 до 59 балів, достатній – від 60 до 79 балів, оптимальний – від 80 до 100 балів. З тексту дисертації не зрозуміло, чому саме так визначено зазначені інтервали.

По-п'яте, у дисертаційній роботі приділено значну увагу аналізу й оцінюванню рівня фінансової безпеки комерційних банків, які належать до I групи (банки з державною часткою) та II групи (банки іноземних банківських груп), що дало змогу обґрунтувати науково-практичний підхід до оцінювання вартісно-орієнтованих стратегічних рішень щодо забезпечення фінансової безпеки комерційних банків. На наш погляд, наукове значення роботи було б вищим, якби автор також приділив увагу дослідженню зазначених аспектів забезпечення фінансової безпеки банків III групи (банків з приватним капіталом).

Проте, висловлені зауваження і побажання не применшують загальної високої оцінки рівню виконання дисертаційної роботи, її теоретичної цінності та практичної значущості.

8. Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідності чинним вимогам

Дисертаційну роботу Родченко С.С. є підстави визнати завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій викладено та обґрунтовано авторський підхід щодо розроблення теоретико-методичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків за вартісно-орієнтованим підходом. Наукові результати, що містяться у дисертаційній роботі, відповідають паспорту спеціальності, за яким робота подана до захисту. Наукова значущість результатів є безсумнівною та достатньою для визнання завершеності дослідження за всіма кваліфікаційними ознаками.

Основні положення дисертації, висновки, результати та рекомендації дослідження повною мірою знайшли відображення в авторефераті. Дисертаційну роботу написано науковим стилем, її положення та результати дослідження викладено логічно та послідовно, висновки науково обґрунтовані.

За результатами аналізу змісту представленої на відгук дисертаційної роботи на тему «Вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційних банків» вважаю, що здобувачем виконані усі вимоги, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Дисертаційна робота відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року зі змінами і доповненнями, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р. та № 567 від 27.07.2016 р., а її автор – Родченко Світлана Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю: 21.04.02 – Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів та кредиту
Харківського національного університету
будівництва та архітектури

О.О. СОЛОДОВНИК

УЧЕНИЙ
СЕКРЕТАР
ХИВА І БАБІВСЬКА